
ÖĞRETMENLERİN VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ SOSYAL AĞLARIN EĞİTİMSEL AÇIDAN KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

*OPINIONS OF TEACHERS AND INSTRUCTORS ABOUT USING ONLINE
NETWORKS IN EDUCATIONAL CONTEXT*

Fatma AKGÜN**

*Geliş Tarihi: 30.11.2015
(Received)*

*Kabul Tarihi: 24.02.2016
(Accepted)*

ÖZ: Çalışmanın amacı, sosyal ağların öğretmenler ve öğretim elemanları tarafından nasıl ve ne sıklıkla kullanıldığı, öğrenci, öğretmen ve öğretim süreci açısından öneminin ne olduğu, kişisel ve eğitsel açıdan ne tür olumsuz yönlerinin olabileceği ve sosyal ağların geleceğine ilişkin ne tür gelişimler yaşanabileceği konusundaki görüşleri ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 Bahar yarıyılında Trakya Üniversitesi Hesaplamalı Bilimler yüksek lisans programına kayıtlı 4'ü öğretim elemanı ve 9'u öğretmen olan toplam 13 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve verilerin analizinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, sosyal ağların eğitim açısından oldukça yararlı olduğu, öğrencilerin kendi aralarında ödev, not ve bilgi paylaşımları yapabildiği, öğretmenleri ile kolayca iletişim kurabildiği, öğretmen açısından da derslerinde çeşitli görsel materyallere ulaşmada kolaylık sağladığı, meslektaşları ile kolayca haberleşebildiği, öğrencilerin ödev ve projelerinin takibinin kolayca yapılabildiği görüşleri ifade edilmiştir. Çalışmada ayrıca, teknolojinin gelişimi ile sosyal ağ ortamlarına daha fazla uygulamaların eklenerek bu sayede eğitim sürecinde çok daha verimli kullanılabilmesi ve ayrıca tüm bu olumlu durumların yanında sosyal ağlarda yaşanabilecek güvenlik açıklarının ve sosyal ağların bilinçsizce kullanımından doğabilecek sorunların hem öğretmen hem de öğrenci açısından çeşitli olumsuzluklara da neden olabileceği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal ağlar, eğitim, iletişim, bilgi ve iletişim teknolojileri.

ABSTRACT: The aim of this study is to introduce the opinions regarding how and how often the social networks are used by the teachers and instructors, what their significance is in terms of student, teacher and education process, what kind of negative features they may have considering personal and educational aspects and what kind of improvements will be experienced considering the future of social networks. The study group of the research consists of 13 participants including four instructors and nine teachers who enrolled in the Computational Sciences post graduate program of Trakya University in the spring term of 2014-2015 Academic Year. The research data were gathered through semi-structured interviews and content analysis techniques were utilized to analyze the data. As a result of the findings gathered, it has been stated that social networks are quite beneficial considering education, students can share information, homework and lecture

* 5th International Conference on Research in Education konferansında özet olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: fatmaa@trakya.edu.tr

notes, and they can have a contact with their instructors easily. When we consider the teachers, they can access various visual materials with ease to use in their classes, communicate with their colleagues easily, and follow the homework and projects of the students via social networks. Additionally, social networks can be used more efficiently in education process by adding more applications with the development of technology and also besides all these positive aspects, it is emphasized that security vulnerabilities to be experienced on the social networks and the problems arising in unconsciously use of social networks will cause various problems in terms of both teachers and students.

Keywords: Social networks, education, communication, ICT.

1. GİRİŞ

Bilimsel bilginin pratik alanlara uygulanmasını sağlayan teknoloji, gün geçtikçe gelişim sağlayarak, kullanıcılara büyük imkânlar sunmuştur. Özellikle internet sayesinde bilim, sanat, kültür ve teknoloji alanında olabildiğince hızlı ve verimli uygulamalar ortaya çıkarılmıştır. Bu uygulamalar arasında yer alan sosyal ağlar, kullanıcılara büyük oranda yenilikler ve değişimler sağlamış, bu sebeple kullanıcılar arasında sosyal ağlara verilen önem giderek artmış ve birçok kullanıcı sosyal ağları günlük, eğitim ya da iş hayatlarına entegre etmiş durumdadır. Sosyal ağ kavramı ilk kez 1954 yılında Barnes tarafından, bireyin etrafındaki diğer kişilerle olan ilişkilerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Barnes (1954) sosyal ağların, birbirleriyle etkileşimde olan ve kişi için psikolojik öneme sahip bireylerden meydana geldiğini belirtmektedir. Sosyal ağlarla ilgili olarak ifade edilen bu tanımın günümüzde hala geçerliliğini koruduğunu ve bu yapının artık teknoloji üzerinde kurulu olduğunu görebilmekteyiz. Ortaya çıkarılan bu yeni iletişim teknolojileri insanlara, düşüncelerini ve çalışmalarını paylaşacakları olanaklar yaratan, paylaşım ve tartışmanın yaşandığı, kullanıcı tabanlı bir etkileşim ortamı olan sanal bir sosyal ağ yapısı sunmaktadır (Akıncı Vural ve Bat, 2010). Bu sanal sosyal ağ yapısının gelişimi ve kullanıcılar arasında yoğun artışı, iletişim ve işbirliği konusunda yeni bir dünya anlayışının da ortaya çıkmasını sağlamıştır (Cheung, Chiu ve Lee, 2011; Tamayo ve Cruz, 2014).

Sosyal ağlar, kullanıcılara, bulunduğu sanal ortam içerisinde kendini diğer bireylere tanıtmaya, onlarla iletişim kurabilme, yapılan çalışmalarını birbirlerine aktarabilme, çeşitli çoklu ortam kaynaklarını, çeşitli fikir ve deneyimlerini paylaşabilme, eğitim alanında kullanıcılara çeşitlilik ve işbirliği yapabilme gibi çeşitli imkânları zaman ve mekân bağımsız olarak sunan yazılımlardır. Alan yazına bakıldığında sosyal ağlar, kişilerin belirli sınırlandırılmış bir sistem içerisinde açık veya yarı açık bir profil oluşturmasına olanak sağlayan, paylaşımında bulunmak isteyen kullanıcıların listelendiği, ortam içerisinde yer alan kişilerinde bu listeleri görüp, eşleştirme yapabildiği web tabanlı servis olarak adlandırılmaktadır (Boyd ve Ellison, 2008). Kişilerarası iletişim üzerine temel oluşturan bu ortamlar (Facebook,

Myspace, LinkedIn ve benzerleri) kişilerin birbirleriyle bağlantı kurmalarına ve etkileşimli bir yapı içerisinde haberleşerek, ilgi duydukları konuları paylaşımlarına, diğerlerinin aktivitelerini veya ilgi alanlarını araştırabilmelerine, video, müzik ve daha birçok olayı veya nesneyi paylaşabilmelerine imkân tanımaktadır (Mahajan, 2009; Cheung ve Lee, 2010; Özata, 2013). Bu tür ortamlar, kullanıcıların birbirlerine kullanıcı adı ve fotoğraf gibi profil bilgilerini göndermelerini sağladıkları, genel veya özel çevrimiçi mesajlar gönderimi veya çevrimiçi fotoğraf paylaşımı gibi yenilikçi yollar ile haberleşebilmelerine izin verdikleri için üye tabanlı internet topluluğu olarak da ifade edilmektedir (Pempek, Yermolayeva ve Calvert, 2009). Sosyal ağlar, ayrıca getirdiği yenilikler sayesinde farklı yaş, kültür ve eğitim seviyelerine sahip kullanıcılar arasında günlük e-posta kontrolü, günlük forum, gazete, anlık mesaj okuma, kendi durumunu güncelleme, diğer kullanıcıların profiline bakabilme, kişisel bilgilerini ve tercihleri listeleyebilme, ortak gruplara katılabilme, durumunu güncelleyebilme gibi birçok faaliyet alanında da kullanılabilmiştir (Gentile, Twenge, Freeman ve Keith Campbell, 2012; Mazman ve Koçak-Usluel, 2011).

Günümüzde ortaya çıkan birçok güncel sosyal ağ, insanların iletişimini, etkileşimini, birlikte çalışmasını sağlamanın yanında öğrenme-öğretme sürecinin de yeniden şekillenmesini sağlamıştır (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010; Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal, 2012). Eğitim açısından bakıldığında, sosyal ağların öğrenciler arasında popülaritesinin artması ve akademik performans üzerinde oluşturduğu potansiyel etkisi, geniş çapta erişebilirliği ve kullanılabilirliği ile internet kullanıcılarının her bir nesline özellikle de öğrenci kitlesine nüfuz eden ve yükseköğrenim öğrencileri ve akademik çalışanlar arasında olabildiğince yaygın olarak kullanılan çok önemli bir iletişim aracıdır (Salvation ve Adzharuddin, 2014; Ajjan ve Hartson, 2008; Paul, Baker ve Cochran, 2012). Sosyal ağların iletişimsel ve etkileşimsel özellikleri öğrenenlerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle girecekleri etkileşimi kolaylaştırarak sosyal bir yapı sunmaktadır (Dursun ve Çuhadar, 2015). Öğrenme, öğretme ve değerlendirme yapmada öğrenci, akademisyen ve kurumlar için çok çeşitli sosyal ağ imkânları bulunmaktadır. Sosyal ağların yükseköğretimde bu denli önemli bir faktör olmasının sebepleri arasında ilişkileri arttırması, öğrenme motivasyonunu geliştirmesi, kişiselleştirilmiş ders materyallerini desteklemesi ve işbirlikçi yetenekleri geliştirmesi durumları sayılabilir (Al-Rahmi ve Othman, 2014). Bu tür ortamları kullanmanın öğrenme yeteneklerini motive eden sorgulayıcı bir topluluk oluşturma ve daha iyi olanaklar için bağımsız öğrenme deneyimine sahip olma gibi başlıca yarar ve olanakları vardır (Jones, Blackey, Fitzgibbon ve Chew, 2010). Hem öğrenci hem de eğitimci için önemli ölçüde yarar sağlayan sosyal ağlar, çevrimiçi sınıf topluluğu vasıtasıyla, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci etkileşimini sağlayarak geleneksel öğretime alternatif

olarak gelişim göstermektedir (Munoz ve Towner, 2009; Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011). Ellison (2008)'e göre sosyal ağlar her ne kadar informal şekilde kullanılsa da aynı zamanda öğretme ve öğrenme etkinliklerini destekleme amacıyla kullanılma potansiyeline de sahiptir. Öğrencilerin arkadaşları ile fikir alışverişinde bulunmalarını, öğretmenleri ile kolayca iletişim kurmalarını sağlayan sosyal ağlar, bunun yanı sıra öğretmenlere de ders materyallerini öğrencileri ile paylaşımlarını, diğer üniversitedeki arkadaşları ile iletişim kurmalarını, çeşitli projelerde öğrencileri ile işbirliği içinde olmayı, öğrenme ve öğretme işleyişini kolaylaştırarak akademik başarının artmasını sağlamaktadır (Salvation ve Adzharuddin, 2014). Sosyal ağlar, öğrenciler arasında eğitsel anlamda kullanılacak en uygun araçlar olarak kabul edilebilmenin (Ajjan ve Hartson, 2008; Paul, Baker ve Cochran, 2012) yanında, sağladığı olanaklar ile öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine adaptasyonunu çok daha fazla kolaylaştırabilmektedir (Baran ve Ata, 2013).

Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı ve öğrencilerin akademik performansına etkisini belirlemek üzere yapılan çalışmaların bazılarında sosyal ağları kullanmanın akademik performansı olumsuz etkilediğine (Thuseethan ve Kuhanesan, 2014; Paul, Baker ve Cochran, 2012; Skiera, Hinz ve Spann, 2015) ya da herhangi bir etkisinin olmadığına (Pasek, More ve Hargittai, 2009; Gupta, Singh ve Marwaha, 2013; Flad, 2010; Kolek ve Sounders, 2008) ya da sosyal ağların öğrencilerin akademik başarılarına olumlu etkisinin olduğuna (Salvation ve Adzharuddin, 2014; Dupin-Bryant, 2012; Lavy ve Sand, 2014; Kabilan, Ahmad ve Abidin, 2010; Al-Rahmi ve Othman, 2014; Ajjan ve Hartson, 2008; Ekici ve Kıyıcı, 2012; Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011; Acar ve Yenmiş, 2014; Öztürk ve Akgün, 2012) ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Dupin-Bryant (2012), sosyal ağların temeli olan Web 2.0 teknolojilerinin bilgi paylaşımı ve işbirlikçi öğrenme için çok önemli olduğunu vurguladığı çalışmasından elde ettiği sonuçlar ışığında, bu tür teknolojilerin bilgi sistemleri müfredatında yer alan eğitimciler için yararlı bir uygulama alanı olduğunu ve öğrencileri iş dünyasında da kullanacakları bu tür işbirlikçi araçları kullanmaya hazırladığını ifade etmiştir. Tamayo ve Cruz (2014), öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği araştırmalarında, öğrencilerin bir kısmının sosyal ağları düzenli olarak derse katılma, sınıf içinde iyi performans sergileme ve sınıf aktivitelerine katılma gibi etkinliklerde kullandıklarını vurgulamışlardır. Salvation ve Adzharuddin (2014), Malezyalı öğrenciler üzerinde sosyal ağ kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi olup olmadığını araştırdıkları çalışmada, öğrencilerin bazılarının sosyal ağı sadece sosyalleşme amacıyla kullanmalarının yanı sıra bazı öğrencilerinde öğrenme aktiviteleri için kullandıklarını ve bu durumun da öğrencilerin akademik başarılarının artışına etki ederek yarar sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Lavy ve Sand (2014)'in sosyal ağların öğrenci başarısı ve sosyal ağların bilişsel olmayan davranış çıktıları üzerine

etkisini inceledikleri çalışmalarında, öğrencilerin hem sosyal ağ listelerinde, hem de aynı sınıfta yer alan arkadaşları ve takipçilerinin, birçok derste akademik başarılarında olumlu etki oluşturdukları sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu faydalı durumlara ek olarak yapılan bazı çalışmalarda bu tür ortamların öğrencilerin dil öğrenimine de oldukça büyük katkıların olduğu ortaya çıkmıştır (Kabilan, Ahmad ve Abidin, 2010; Lavy ve Sand, 2014). Benzer şekilde Ajjan ve Hartshorne (2008) çalışmalarında bazı fakülte üyelerinin bu tür teknolojilerin öğrenci öğrenmesini, fakülte içinde veya diğer arkadaşları ile etkileşimini, yazma yeteneklerini, derslere yönelik memnuniyetini geliştirdiği ifade etmiştir. Tiryakioğlu ve Erzurum (2011), öğretim elemanlarının sosyal ağları eğitim aracı olarak kullanıp kullanmadığına ilişkin yaptığı çalışmada, öğretim üyelerinin sosyal ağları benimsedikleri ve yoğun bir biçimde kullandıkları, eğitsel amaçla kullanımına sıcak baktıkları, bu tür ortamların gelişimlerinde etkili olduğunu ve imkânlarından yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Tonbuloğlu ve İşman (2014), ise öğretmenlerin sosyal ağları nasıl kullandığı ve eğitsel yönden yaklaşımlarını incelediği çalışmada, öğretmenlerin bir kısmının alanına yönelik sosyal ağ üzerinden faaliyetler oluşturduklarını, fakat büyük bir yoğunluğunun ise ders kapsamında sosyal ağlara yer vermediklerini vurgulamıştır. Özgür (2013), sosyal ağların benimsenmesi ve eğitsel bağlamda kullanımı ile ilgili öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmen adaylarının sosyal ağları eğitsel bağlamda kullandıklarını ya da kullanma konusunda istekli olduklarını ortaya çıkarmıştır.

Sosyal ağların eğitimde kullanımının sağladığı yararlar yanında bazı çalışmalarda da sosyal ağların eğitim ve öğretime olumsuz etkilerinin olduğu ortaya konmuştur. Skiera, Hinz ve Spann (2015), Alman öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada, sınıf içerisinde yapılan sosyal ağ aktivitelerinin hem bayan hem de erkek öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Thuseethan ve Kuhanesan (2014), Sri Lanka Üniversitesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada sosyal ağları çok yoğun ve sıkça kullanan öğrencilerin akademik başarılarının, sosyal ağları daha az kullanan öğrencilere oranla daha düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Peter (2015), Lagos üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin akademik başarıları ile sosyal ağları kullanım durumları arasındaki ilişkiyi araştırdığı tez çalışmada, sosyal ağlar üzerinde çok fazla zaman geçirmenin öğrencilerin akademik çalışmaları üzerinde dikkat dağıtıcı etkisinin olduğu, gizlilik ihlallerinin yaşandığı, zamanlarının verimli kullanamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Öte yandan eğer faydalı kullanılırsa, öğrencilerin birbirleriyle projeleri hakkında planlamalar yapmaları, ders materyalleri hakkında grup tartışmalarında bulunabilmeleri, okula gelemeyen öğrenciler için arkadaşlarıyla iletişimleriyle kolayca bilgi

edinebilmeleri gibi olumlu ve yararlı amaçlar içinde kullanılabilceği ifade etmiştir.

2. AMAÇ

Eğitim ve öğretim yapısı içerisinde var olan bireylerin teknolojinin sağladığı imkânları kullanarak gerek bilgi, gerek kültür ya da sanatsal açıdan daha yetkin olabilmesi için bu tür sosyal ağları eğitim içerisine entegre edip bilinçli bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. Sosyal ağların yarattığı olumlu veya olumsuz etkilerin, neden olduğu değişikliklerin, bireylerin sosyal ağ sitelerini kullanım amaçlarının belirlenmesi eğitim süreci açısından önem arz etmektedir (Karal ve Kokoç, 2010). Bu amaçla çalışmada, günlük ve akademik hayatta bu denli önem arz eden sosyal ağlarla ilgili olarak hem bir öğretmen olarak çalışan hem de öğrenci olarak lisansüstü eğitimine devam eden katılımcıların, bu tür sosyal ağların eğitimde kullanımına yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla araştırmada aşağıdaki soruların yanıtı aranmıştır:

1. Öğretmen ve öğretim elemanlarının sosyal ağ kavramı hakkındaki düşünceleri nelerdir?
2. Sosyal ağları hangi amaçla ve ne sıklıkla kullanmaktadırlar?
3. Sosyal ağların kullanılabilirliğine yönelik görüşleri nelerdir?
4. Sosyal ağ sitelerinin geleneksel öğretime yönelik etkileri neler olabilir?
5. Sosyal ağların eğitim ve öğretimde öğrenci, öğretmen ve öğretim süreci açısından faydaları nelerdir?
6. Sosyal ağların eğitimsel ve kişisel açıdan olumsuz etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?
7. Sosyal ağların öğretim sürecini daha etkili hale getirmesine yönelik neler yapılabilir?
8. Sosyal ağların geleceğine ilişkin ne tür değişimler yaşanabilecek ve ne tür önlemler alınması gerekmektedir?

3. YÖNTEM

Araştırma içerisinde nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, belirli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bir veya bir kaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Durum çalışması diğer araştırma yöntemlerinden farklı olarak 'nasıl' ve 'niçin' sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelenmesine olanak veren araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu amaçla araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu sorular katılımcılara yöneltilmiştir.

3.1. Çalışma Gurubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 Bahar yarıyılında Trakya Üniversitesi Hesaplamalı Bilimler yüksek lisans programına kayıtlı 4'ü öğretim elemanı ve 9'u öğretmen olan toplam 13 katılımcı oluşturmaktadır.

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu; demografik bilgiler ve araştırmanın amaçları doğrultusunda ilgili alan yazın taraması yoluyla elde edilen ve sosyal ağların önemi, eğitimde kullanımı, eğitsel ve kişisel açıdan olumsuz yönlerini ve sosyal ağların geleceğine yönelik düşünceleri içeren sorulardan oluşmaktadır. Görüşme formunun kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ve Türkçe Bölümlerinde görev yapan 3 akademisyene uzman görüşü olarak sunulmuş, görüşler doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Öğretmen ve Öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler ses kaydına alınmış ve daha sonra bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırma soruları kapsamında ortaya konan tematik yapı göz önüne alınarak verilerin içerik analizi gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinin amacı, verileri tanımlamak, verilerin kodlamasını yaparak temaları oluşturmak, bunun sonucunda bulguların tanımlanması ve yorumlanması gerçekleştirilerek sonuçların raporlaştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analizi sonrasında uzman bir akademisyen ile kodlayıcılar arası güvenilirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Verilerden elde edilen bilgiler ışığında kodların benzerlik ve farklılıkları, birbiriyle ilişkili olmaları dikkate alınarak kategoriler oluşturulmuş ve katılımcının görüşü orijinal formu ve anlamı bozulmadan bu kategorilere yerleştirilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırma bulguları, araştırma soruları doğrultusunda sunulmuş ve ortaya çıkarılan temalar tablolar halinde gösterilmiştir.

Sosyal Ağ Kavramı

Sosyal ağ kavramının ne olduğu ve neyi ifade ettiğine ilişkin katılımcıların vermiş oldukları görüşlerden ortaya çıkarılan 10 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 1 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyal Ağ Kavramına İlişkin Görüşleri

Tema	Frekans
Paylaşım ortamı	10
Sanal ortam	6
İletişim ortamı	6
Zaman ve mekân bağımsız ortam	2
Bilgi sahibi olma	2
Haber takibi	2
Güvensiz ortam	1
Sohbet ortamı	1

Tablo 1’de görüldüğü gibi sosyal ağ kavramının neyi ifade ettiği ve hangi özelliklere sahip olduğu konusuna yönelik verilen cevaplarda, katılımcılar tarafından en fazla olarak sosyal ağın bir paylaşım ortamı olduğu ifade edilmiştir. Yapılan tanımların birçoğu sosyal ağların bilgi paylaşımı, duygu ve düşünce paylaşımı amacıyla kullanıldığını göstermektedir. Çalışmada ayrıca yine çoğunluk olarak sosyal ağların sanal ortam ve iletişim ortamı olduğu vurgulanmıştır. Paylaşım ortamı olduğuna yönelik K10 katılımcısının verdiği cevap “*Bence sosyal ağ insanların düşüncelerini duygularını olaylara verdikleri tepkileri paylaşabilecekleri ve iznini verdikleri insanlara bunları sundukları bir internet ortamıdır. Özellikler olarak insanlar duygu ve düşüncelerini gerek inanışlarını, gerek politik düşüncelerini, gerek bildiklerini, gerek öfkelenediklerini duygularını, tam olarak ifade edebiliyorlar.*”

Katılımcıların birçoğu sosyal ağların sanal ortam olduğuna yönelik vurgu yapmıştır. Örneğin K1 katılımcısı “*Aynı zamanda sosyal ağ için bahsettiğimde ya da sanal ortamlardan bahsettiğimde kişinin günlük yaşamı dışında kesinlikle sanal bir yaşamı olduğuna da inanıyorum. Bu alanda orada da kendine özgü bir kişilik geliştiriyor. Kendine özgür tavırları, hareketleri var. Birçok alanda yorum yapabiliyor, geliştirebiliyor.*” şeklinde ifade etmiştir. Temalara bakıldığında yine katılımcıların birçoğunun sosyal ağların iletişim ortamı olduğuna yönelik verdikleri cevaplara örnek olarak K4 katılımcısı “*Öncelikle sosyal ağ kavramı birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlayan bir ağ türü bununla ilgili birçok site var bunlardaki amaç, eskiden gelen geleneksel yöntemlerde insanlar iletişim biçimlerini yüz yüze sürdürürken gelişen teknoloji ile beraber bu ihtiyaçlarını artık internet üzerinden internet tabanlı tüm sistemlerde yerine getirebiliyorlar.*” şeklinde ifade etmiştir.

Sosyal Ağların Kullanım Amacı

Sosyal ağ sitelerinin hangi amaçla ve neden kullandıklarına yönelik katılımcıların vermiş oldukları görüşlerden ortaya çıkarılan 6 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 2 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Sosyal Ağların Kullanım Amacına İlişkin Görüşleri

Tema	Frekans
İletişim amaçlı	10
Mesleki amaçlı	8
Haber amaçlı	7
Dosya paylaşımı	3
Bilgi paylaşımı	2
Düşünce paylaşımı	1

Tablo 2 üzerinde görüldüğü gibi katılımcılar en fazla olarak iletişim amaçlı, mesleki amaçlı ve haber amaçlı kullandıklarını vurgulamışlardır. İletişim amaçlı kullandıklarına ilişkin K6 katılımcısı “*İletişim, etkileşim, bilgi paylaşımı gibi amaçlarla kullanılır. Dünyaya, bilgiye erişim kolaydır. Zaman, işgücü, maddiyat gibi birçok açıdan iletişimi kolaylaştırır.*” sözleri ile ifade etmiştir.

Sosyal ağları mesleki ve haber amaçlı kullandıklarına yönelik ise örneğin K1 katılımcı mesleki amaçlı olarak “*En fazla karşıma çıkan mesleki amaçlı kullanıyorum. Kendi öğrencilerimle de iletişim halinde olduğum da bana çok daha hızlı iletişim kurma imkânı sağlıyor. Bir soru geldiğinde soruyu çabucak duyabiliyorum. Ofis saatlerini beklemesi gerekli olmuyor, ertesi gün beni okulda beklemesine gerek kalmıyor ve daha çabuk bir iletişim sağlıyoruz. Bu sefer yeni öğrenilen ya da dersle ilgili bir içerik olduğunda ben anında müdahale edebiliyorum. Ya da tek tek kişilere ulaşmak yerine grup anında hemen iletişim kurabiliyoruz*” şeklinde vurgularken, haber amaçlı kullanıma yönelik te K12 katılımcısı “*Hangi amaçlarla kullanırım, genelde haber takip edebiliyorum twitter’ı kullandığımdan, kpss ve diğer konularda, facebook’u sık kullanıyorum orada arkadaşlarımı, neler yaptıklarını görebiliyorum.*” sözleriyle vurgu yapmıştır.

Sosyal Ağların Kullanım Sıklığı

Katılımcıların sosyal ağları kullanma sıklığına yönelik verilen görüşlerden ortaya çıkarılan 3 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 3 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Sosyal Ağları Kullanma Sıklıklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Frekans
Sık sık	8
Sürekli	4
Çok fazla değil	1

Katılımcıların sosyal ağları hangi sıklıkla kullandıklarına yönelik verdikleri cevaplara Tablo 3 üzerinde bakıldığında, büyük çoğunluğunun sık sık yani genellikle kullandığı, dört kişinin sürekli yani her zaman kullandığı ve bir kişinin de çok fazla kullanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sık Sık kullanıma yönelik K10 katılımcısı “*sosyal ağlarda bir kere Facebook, Twitter, Instagram bunlar benim kullandığım sosyal ağlar en çok Facebook kullanıyorum. Facebook şunu*

söyleyebilirim hemen hemen her gün kullanıyorum. Daha çok mobil cihazlarla çünkü işim gereği sürekli dışarıdayım boşluklarımda dikkat ettim artık konuşmuyorum Facebook'a bağlıyım.” sözleri ile ifade etmiştir.

Sürekli kullanıma yönelik ise K4 “*Açıkçası sosyal ağları günün her saatinde kullanıyoruz hayatımıza o kadar bir yere sahip. Neden kullanıyoruz şimdi kalkayım hadi ben şu kişiyi arayım şunu şu sebepten dolayı tebrik edeyim demek yerine günlük olarak Facebook tan örnek vereyim ben açtığımda bu arkadaşımın doğum günüyümü vs. hadi kutlayayım şeklinde kişilerle olan iletişimizi devam ettiriyoruz.”* şeklinde vurgu yapmıştır.

Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanılabilirliği

Katılımcıların sosyal ağ sitelerinin kullanılabilirliğine ilişkin vermiş oldukları görüşlerden ortaya çıkarılan tek bir temaya ilişkin bilgi Tablo 4 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 4. *Katılımcıların Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanılabilirliğine İlişkin Görüşleri*

Tema	Frekans
Kolay	13

Katılımcıların hepsi sosyal ağ sitelerinin kullanımın zor olmadığını ve kolayca kullanılabileceğini vurgulamışlardır. Örneğin K9 kullanıcısı “*Kolay kullanıma sahip. Öğretilmesi kolay olduğundan bilgisayarı hiç bilmeyen kişilere de hitap edebilir.”* sözleri ile kullanıma yönelik kolaylığı ifade etmiştir.

Sosyal Ağ Sitelerinin Geleneksel Öğretime Yönelik Etkisi

Sosyal ağ sitelerinin geleneksel öğretime yönelik etkisine ilişkin katılımcıların görüşlerinden ortaya çıkarılan 3 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 5 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 5. *Katılımcıların Sosyal Ağ Sitelerinin Geleneksel Öğretime Etkisine Yönelik Görüşleri*

Tema	Frekans
Değiştirdi	7
Kısmen değiştirdi	3
Pek değiştirmede	3

Tablo 5 üzerinde sosyal ağ sitelerinin geleneksel öğretim yöntemlerini değiştirip, değiştirmedine yönelik verilen cevaplara bakıldığında birçok katılımcı değiştirdiğine yönelik vurgu yaparken, üç kişi kısmen değiştirdiği yönünde görüş verirken, diğer başka üç katılımcıda pek değiştirmede görüşü yönünde ifade vermişlerdir. Değiştirdi temasına yönelik K2 katılımcısı “*Bence değiştirdi. Biraz olsun herkes sosyal ağ kullanmaya başladı. Yani sosyal ağdan kasıt sadece Facebook, Twitter olarak görmüyorum. Sonuçta herkes, herhangi bir hoca kendine*

web sitesi açarak onun üzerinden dosya paylaşımı yapabiliyor, başka bir şey yapabiliyor öğrencilerine ya da başka bir platform üzerinden ne bileyim Bulut'a gönderiyorlar Bulut'tan indirim yapıp bunun linkini sosyal ağ üzerinden gönderebiliyorlar." sözleriyle vurgu yapmıştır.

Kısmen değiştirdiğine yönelik K12 katılımcısı "Birazda olsa değiştirdi oradan eğitim materyallerini paylaşabiliyorlar, bir birlerine soru sorabiliyor öğretmen öğrenci veya öğrenci açısından. Daha çok uzaktan eğitime biraz daha yakın oldu bu sosyal ağların gelişmesi çünkü çok fazla kişi kullandığı için öğretmenler de bunu eğitime de almaya başladı." Sözleri ile ifade ederken, pek değiştirmede temasına yönelik te K13 katılımcısı "Bence çok fazla değiştirmede. Hani sadece şey olarak düşünebiliriz tam olarak uzaktan eğitim kavramını tanımlamaz ama uzaktan öğretmen öğrenci iletişimi için fayda sağladı diyebiliriz. Onun haricinde gelenekselliği bence çok fazla değiştirmede." sözleri ile ifade etmiştir.

Öğretmen Açısından Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı

Katılımcıların sosyal ağ sitelerinin öğretmen açısından eğitim amaçlı kullanıma yönelik görüşlerinden ortaya çıkarılan 8 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 6 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların Öğretmen Açısından Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımına İlişkin Görüşleri

Tema	Frekans
Öğrenciler ile iletişim	4
Öğrenci takibi	3
Meslektaşlar ile haberleşme	3
Kolay bilgi edinme	2
Derslere materyal desteği	2
Kaynak paylaşımı	1
Ödev takibi	1
Eğitim açısından faydalı değil	1

Sosyal ağların eğitimde öğretmen açısından sağladığı olanaklara bakıldığında katılımcılar daha çok sosyal ağların öğrenciler ile iletişim, öğrenci takibi, meslektaşlar ile haberleşme konularında yarar sağladığını ifade etmiştir. Bunun yanı sıra yine öğretmen açısından kolay bilgi edinme, derslere materyal desteği, kaynak paylaşımı, ödev takibi yapılabildiğine ilişkin görüşler bildirilirken bir katılımcı da eğitim açısından faydalı olmadığını ifade etmiştir. Öğrenciler ile iletişim teması ile ilgili K3 katılımcısı "Eğitim amaçlı, dediğimiz gibi not paylaşımları konusunda rahatlık oluyor. Veya bir proje olduğu zaman birbirleriyle haberleşme açısından, projenin nerde ne oluyor, ne bitiyor, nasıl çalışmak gerekiyor onun plan, projesi hep sosyal ağlardan şey yapılıyor." yorum getirirken, K4 katılımcısı meslektaşlar ile haberleşme teması ile ilgili olarak "Öğretmen

açısından şöyle açıklamak istiyorum. Diyelim ben burada öğretmenim burası Edirne, İstanbul'daki arkadaşım veya Ankara'daki bir arkadaşınla öğretmen olan arkadaşlarımla takıldığın veya sormak istediğin bir konu hakkında çok çabuk iletişime geçip o konu hakkında daha detaylı bir bilgiye sahip olabiliyorum veya diğer arkadaşlarıma danışıp ikilemede kaldığım noktalarda eğitim açısından yeni bir fikre sahip olabiliyorum.” yorumunda bulunmuştur.

Sosyal ağların öğretmen açısından öğrenci takibini kolayca yapabildiğine ilişkin K11 katılımcısı da “*Öğretmen açısından dediğim gibi öğrencileri takip etmek için kullanılabilir. Öğrencinin kullandığı bir şeyi öğretmenin kullanamaması öğrenciyi öğretmenden uzaklaştırabilir. Bence öğretmen de mutlaka öğrencileriyle birlikte o sosyal ağın içerisine girmeli. Belki bir duyuru yapacağı zaman o sosyal ağdan duyurup öğrencileri haberdar edebilir. Veyahut da dersleri gene sosyal ağdan verebilir*” görüşünde bulunmuştur. Tablo 6 üzerinde yer alan ve eğitim açısından faydalı olmadığı K2 katılımcısı tarafından “*Benim işimi çok kolaylaştırdığını söyleyemem açıkçası. Hatta öğrencilerle iletişimi çok fazla kurduğum için rahatsız bile olabiliyorum bazen. Ama yani yine de kendi arkadaşlarımla açısından iyide, eğitim açısından pek sağlıklı bir ortam, yani ben karşılaşmadım en azından olabilir de ben karşılaşmadım.*” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrenci Açısından Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı

Katılımcıların sosyal ağ sitelerinin öğrenci açısından eğitim amaçlı kullanıma yönelik görüşlerinden ortaya çıkarılan 6 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 7 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 7. Katılımcıların Öğrenci Açısından Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımına İlişkin Görüşleri

Tema	Frekans
Bilgi edinme	5
Öğretmen ile kolay iletişim	4
Kaynak paylaşımı	3
Uygun kullanılmama	3
Haberleşme	3
Yaratıcılık ve akılda kalıcılık	1

Sosyal ağların eğitimde öğrenci açısından sağladığı olanaklara bakıldığında Tablo 7 üzerinde sosyal ağların öğrenci açısından birçok etkisinin olduğu görülebilir. Katılımcılar öğrenci açısından en çok bilgi edinme konusunda kullanılabildiğini bunu takiben öğretmen ile kolay iletişim, kaynak paylaşımı, haberleşme, yaratıcılık ve akılda kalıcılık konusunda yararlı olduğu vurgulanmış, bunun yanı sıra üç katılımcıda sosyal ağların eğitimde öğrenci açısından uygun kullanılmayacağı düşüncesini vurgulanmıştır. Bilgi edinme teması ile ilgili olarak

K6 katılımcısı “Öğrenci açısından: öğretmenden edindiği bilginin dışında ilgili konuya ait daha geniş alana istediği an erişimi kolaylaştırır.” görüşünü bildirmiştir. Öğretmen ile kolay iletişim konusunda K7 katılımcısı “öğrenci online olduğunu gördüğünde soru sorabilir akşam ödev yaparken öğretmeniyle iletişime geçerek hocayı danışman olarak kullanabilir.” açıklamasında bulunmuştur.

Olumsuz düşünce olarak vurgulanan uygun kullanılmama temasına ilişkin K5 katılımcısı “Tabi bu öğrencilerin ilköğretime gitmek lazım. Öğrencilerin okuma ve araştırma bilgisinin gelişmiş olması lazım ki bu sorumluluğa sahip öğrenciler dersiyile ilgili çalışabilir. Ama öğrenciyi internet ortamının olduğu sosyal paylaşım ağının olduğu bir ortama bıraktığınızda öğrenciler bu ortamı oyun ve sohbet ortamına çevirmekte. Aniden çalışıyor gibi görünen çocukların çalışmayıp oyun oynadıklarını görebiliyoruz.” yorumunda bulunmuştur.

Öğretim Süreci Açısından Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı

Katılımcıların sosyal ağ sitelerinin öğretim süreci açısından eğitim amaçlı kullanıma yönelik görüşlerinden ortaya çıkarılan 9 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 8 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Öğretim Süreci Açısından Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımına İlişkin Görüşleri

Tema	Frekans
Bilgi ve kaynak paylaşımı	5
Zaman kazandırma	5
Haberleşme sağlama	3
Bilgiye kolay erişim	3
Ekonomik anlamda yardımcı olma	2
Aktif öğretim süreci	1
Merak uyandırma	1
Uzaktan eğitime destek	1
Kalıcı bilgi sağlama	1

Sosyal ağların öğretim sürecine yönelik katkısının neler olabileceğine ilişkin temalar Tablo 8 üzerinde görülmektedir. Bilgi ve kaynak paylaşımı ile ilgili olarak K8 katılımcısı “Öğretim süreci için geçenlerde okudum iş güvenliği kursları online olarak yapılacaktı bunu facebook tan öğrendim ayrıntılarıyla ilgili bilgiyi nerde buluruz bunu karşılıyor ama bilgiyi bize vermiyor. Yapılabilir eklentilerle yapılabilir nasıl bir oyun olabiliyorsa aynı şekilde bir vitamin veya ne bileyim şimdi bu milli eğitim bakanlığının EBA dediğimiz sitede sunumlar paylaşılabilir bunlar eklenebilir.” görüşünü bildirmiştir.

Zaman kazandırma temasına ilişkin olarak ta K9 katılımcısı “Yani zaman açısından çok büyük bir avantaj diye düşünüyorum. Anında bilgiye ulaşmak mümkün vakit kaybetmeden istediğimiz her an bilgiye ulaşabiliyoruz.” görüşünü

bildirirken, aktif öğretim süreci temasına yönelik K6 katılımcısı ise “*Öğretim süresine katkısı açısından: okul dışında, yazılı kaynakların tümüne erişimi kolaylaştırır. Daha aktif bir eğitim süreci oluşur.*” görüşünü bildirmiştir.

Sosyal Ağların Kişisel Açıdan Olumsuz Etkileri

Sosyal ağ sitelerinin kişisel açıdan olumsuz etkilerine yönelik katılımcıların vermiş oldukları görüşlerinden ortaya çıkarılan 7 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 9 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 9. Katılımcıların Sosyal Ağların Kişisel Açıdan Olumsuz Etkilerine Yönelik Görüşleri

Tema	Frekans
Özel hayatın çok fazla deşifre edilmesi	5
Güvenlik açısından risk	5
Sahte hesap	5
Zaman harcama	3
İstenmeyen yorum veya durumlarla karşılaşabilme	3
Gelişimde olumsuzluklar	2
Neyi nasıl kullanacağını bilememe	1

Sosyal ağların kişisel açıdan olumsuz yönlerinin neler olabileceğine ilişkin verilen cevaplara bakıldığında birçok farklı konulara değinildiği görülmektedir. Tablo 9 üzerinde yer alan temalara bakıldığında özel hayatın çok fazla deşifre edilmesi ile ilgili olarak K7 katılımcısı “*Olumsuz yönleri var mesela biz kendi öğrencilerimizin facebooklarına baktığımızda özel paylaşımlar var adli vakalar var mesela özel hayatını paylaşıyor paylaşmaması gereken kendince suç olmaması gereken ama adli veya disiplin yönünden baktığımız zaman bunlar silinmiyor bir yerde depolanıyor bireylerin bir nevi fişlenmesini sağlıyor. Bir iş başvurusunda bunlara bakılıyor. Biz bile bir öğrenciyi tanımaya çalışırken facebook ve twitterına bakıp, psikolojik durumunu görebiliyorsunuz.*” şeklinde ifade vermiştir.

Güvenlik açısından risk ile ilgili olarak K13 katılımcısı “*Var elbette çünkü çok kapsamlı diyeyim mesela çocuğumuzun ulaşmaması gereken şeylere ulaşması falan çok sıkıntı olabiliyor. Uygun olmayan sitelere erişim aynı zamanda tanımadıkları insanlarla sohbet kurma mesela birçok kişi için takip edilme durumu çok önemli bir hale geldi neden bilmiyorum bu sanal takipler, bunlar zararlı diye düşünüyorum.*” gelişimde olumsuzluklar ile ilgili olarak ise K6 katılımcısı “*Sosyal ağlar bireylerin asosyal olmasına bile sebep olabilir. Yüz yüze iletişim kuramaz hale gelen insanların varlığından söz edebiliriz mesela. Ders esnasında konuşamayan bilgisini paylaşamayan, duygularını ifade edemeyen bir nesil ile karşı karşıya kalıyoruz ve sanırım bu sayı her geçen gün biraz daha artıyor. İnternete elektronik cihazlara bağımlılığı hızla artan bir nesil.*” görüşü bildirilmiştir.

Sosyal Ağların Eğitsel Açıdan Olumsuz Etkileri

Sosyal ağ sitelerinin eğitsel açıdan olumsuz etkilerine yönelik katılımcıların vermiş oldukları görüşlerinden ortaya çıkarılan 6 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 10 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 10. Sosyal Ağların Eğitsel Açıdan Olumsuz Etkilerine Yönelik Görüşleri

Tema	Frekans
Sosyal ağlarda amaçsız zaman geçirme	5
Bilginin doğruluğu kesin değil	4
Olumsuz yönleri yok	3
Emek vermeden bilgiyi sahiplenme	2
Uygunsuz davranışlarda bulunulması	1
Öğrencilerin yanlış yargıları	1

Sosyal ağların eğitsel açıdan ne tür olumsuz yönleri olabileceğine ilişkin verilen cevaplara bakıldığında çoğunlukla sosyal ağlarda amaçsız zaman geçirme, bilginin doğruluğunun kesin olmayabilmesi, emek vermeden bilgiyi sahiplenme gibi konularda görüş bildirilmiştir. Bunlara ek olarak öğrencilerin yanlış yargıları, uygunsuz davranışlarda bulunulması görüşlerinin yanında üç katılımcıda olumsuz yönlerinin olmadığını vurgulamıştır. Sosyal ağlarda amaçsız zaman geçirmeye örnek olarak K12 katılımcısı “*Yani eğitsel açıdan şöyle zararlı olabiliyor birçok şeyle karşılaşılabilir yani eğitsel amaçlı girip o hiç eğitsel olmaya biliyor yani başkasının fotoğrafını görüyor veya başka bir yazı görüp onu merak edip gire biliyor ve bu sefer eğitim amaçlı kullanımın dışına çıkmış oluyor o yüzden zararlı olabilir.*” şeklinde ifade vermiştir.

Bilginin doğruluğunun kesin olamayacağına ilişkin K3 katılımcısı “*Eğitsel açıdan da yine çok fazla bilgi olduğu için, çok yalan yanlış bilgide olabiliyor. Öğrenci oradan öğrendiği bilgi ile kesin doğru bilgiymiş gibi kullanabiliyor ödevlerinde, araştırmalarında, çalışmalarında yanlış bilgi daha çok şey oluyor. Orada bazılarının yaptığı yorumlara dayanarak kesin bilgiymiş gibi kullanıyor o bilgileri*” şeklinde ifade vermiştir. Emek vermeden bilgiyi sahiplenme ile ilgili olarak K5 katılımcısı “*Eğitsel açıdan ben olumsuz bir şey göremiyorum yani amacına uygun yapılan her şey bir başarı sağlar. Eğitsel açıdan mesela sürekli bir şeyler yapıp öğrencilere paylaşıyorsunuz iyi güzelde öğrencilerinde bir emek sarf edip bir bulmacayı bulması gibi ifade edebiliriz. Öğrencilerinde araştırma yapması gerekir bu konu hakkında kafa yorması gerekir. Genelde eğitsel açıdan öğrenciler bu kopyala yapıştır tekniğini kullanmaktan başka bir şey yapmaz oldular. En büyük dezavantajı budur diye düşünüyorum.*” görüşünü bildirmiştir.

Sosyal Ağların Öğretim Sürecini Daha Etkili Hale Getirmesine Yönelik Öneriler

Sosyal ağ sitelerinin öğretim sürecini daha etkili hale getirmesine yönelik katılımcıların vermiş oldukları öneriler sonucu ortaya çıkarılan 8 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 11 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 11. Katılımcıların Sosyal Ağların Öğretim Sürecini Etkili Hale Getirmesine Yönelik Görüşleri

Tema	Frekans
Etik kurallar konulmalı	5
Daha etkin bilgi paylaşımı olmalı	5
Uygun kullanımına yönelik eğitim verilmesi	2
Sosyal ağ üzerinden ders anlatımı yapılması	2
Ek yazılımların entegre edilmesi	2
Proje ve grup çalışmaları yaptırılması	2
Kurum tarafından yeni bir sosyal ağ oluşturulması	1
Uzaktan eğitime bağlantılı olması	1

Sosyal ağların öğretim sürecini daha etkili hale getirmesine yönelik yapılan önerilerden etik kurallar konulması teması için K5 katılımcısı “*Öncelikle telif hakları bir kere korunmalı. Yayını yapanında onu paylaşanında telif hakları kullanılmalı. Bunlar korunuyorsa zaten insanlara bu paylaşım yapılırken, fazla değişiklik yapılmadan orijinali sunuluyorsa bir sıkıntı olmayacaktır gayet başarılı olacaktır. Veya haberlerde herhangi haberi değiştirip allayıp pullayıp sunarsanız; farklı fikirler görüşler çıkacaktır, buda insanlarımız zıt kutuplaşmalarına yol açar. Bu tip olayların kanunlarla daha da sınırlandırılması lazım. Böyle olduğu zaman çok daha iyi internet, sosyal ağ ortamı olacağını düşünüyorum.*” görüşünde bulunmuştur.

Katılımcılardan ikisi sosyal ağlar vasıtasıyla proje ve grup çalışmaları yaptırılmasının öğretim sürecini daha etkili hale getireceğine yönelik K6 katılımcısı “*Öğrencilere grup çalışmaları verilerek işbirlikli öğrenme okul dışına taşınabilir. Araştırma becerileri geliştirilir. İnteraktif dersler oluşturulabilir.*” ifadesinde bulunurken, farklı ve yeni bir görüş olarak ta kurum tarafından yeni bir sosyal ağ oluşturulmasına yönelik K7 katılımcısı “*Sosyal ağlarda kapalı devre sosyal ağlar kullanılabilir eğitim sistemi içerisinde öğrencilere merak uyandıran daha görsel orijinal şeylerle zenginleştirilmiş devlet ve kurumca yapılırsa bu işin oynansa oradan oynatmak gerekir, iletişim o şekilde daha iyi kullanılabilir.*” görüşünde bulunmuştur.

Sosyal Ağların Geleceği

Katılımcıların sosyal ağ sitelerinin kullanım açısından geleceğine yönelik vermiş oldukları görüşler sonucu ortaya çıkarılan 4 farklı temaya ilişkin bilgi Tablo 12 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 12. Katılımcıların Sosyal Ağların Geleceğine Yönelik Görüşleri

Tema	Frekans
Gelişimi devam edecek	10
Gelişiminin sonuçları zararlı olabilir	3
Eğitimler ile daha etkili kullanılacak	2
Gelişimi azalacak	1

Sosyal ağların geleceğine yönelik katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda oluşturulan temalara Tablo 12 üzerinde bakıldığında katılımcıların en fazla olarak gelişiminin devam edeceği görüşünde bulunulması, sosyal ağların ileri günlerde daha da yenilikçi imkânlar ve kolaylıklar sunabileceğine ilişkin bilgi vermektedir. Katılımcılardan K8 bu durumu “*Daha da gelişecektir insan gelecekte tamamen bulunduğu yerin düşündüğünden her şeyinden haberdar olacak. Şuanda baktığımız zaman telefonda konumumuz kilometre bakımından liste çıkıyor gelecekte bu daha da uç noktaya varacaktır biraz daha bu mobil veri iletişimi arttıkça sosyal ağlar gelişecektir az önce araçta gelirken dinledim Amerika da kişiler facebook tan paylaştığı fotoğraflar üzerinden kişi tabiri yapmış bir üniversite paylaştığı öz çekimlerden kişinin sosyal veya asosyal olduğunu saptıyorlar.*” sözleri ile ifade etmiştir. Gelişiminin sonuçlarının zararlı olabileceğine ilişkin K7 katılımcısı “*Sosyal ağlar insanları daha rahata sevk edecek eskiden bir gazeteci yazıyı yazardı onu beklerdik artık 2 saniyede bunu yapabiliyor bir arkadaşını 1 saniyede görebiliyor insan eskiden 1 sene beklerdi eskiden fotoğraf değerli bir şeydi şuan değersiz bir şey şuan çocukların fotolarını izlemeye kalksak bir ömür geçer sosyal ortam değersizleştiriyor bazı şeyleri.*” görüşünü bildirmiştir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda sosyal ağ kavramının yoğun olarak paylaşım ortamı, sanal ortam, iletişim ortamı, zaman ve mekân bağımsız ortam şeklinde görüldüğüne ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Bu tür ortamlar, sahip olduğu özellikler gereği kullanıcıların kolayca iletişim kurmalarını sağlayarak gerek bilgi paylaşımı, gerekse dosya paylaşımı yapabildikleri, kablosuz ve mobil haberleşme teknolojilerinin sağladığı olanaklar ile de yer ve zaman kısıtlaması olmaksızın kullanılabilen sanal ortamlardır. Sağladığı olanaklar neticesinde bu tür sosyal ağların kullanımı gün geçtikçe daha da fazla artmaktadır. Çalışmada kullanıcılar, sosyal ağları hangi amaçla ve neden kullandıklarına ilişkin olarak, yoğun olarak

iletişim amaçlı, mesleki amaçlı, haber ve dosya paylaşımı amaçlı olarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Verilen cevaplara bakıldığında, sosyal ağların aslında amacına uygun olarak kullanıldığı, yani iletişimi sağladığı bunun yanında katılımcıların mesleki açıdan kullanmalarına imkân tanındığı bir ortam şeklinde ifade edilebilir. Sosyal ağların kullanım amaçlarına yönelik alan yazın çalışmalarına bakıldığında Mazman ve Koçak-Usluel, (2011)'in cinsiyet bazında sosyal ağların kullanım amaçlarına yönelik öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin sosyal ağları en fazla olarak “varolan ilişkileri sürdürmek” amaçlı kullandıkları ortaya çıkarılmıştır. Benzer şekilde Bilen, Ercan ve Gülmez (2014), yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin bu tür ortamları varolan arkadaşlıklarını sanal ortamda sürdürmek amacıyla kullandıklarını belirtirken, Tınmaz ve Çağiltay (2012), sosyal ağ web sitelerinin kullanışlılık sorunları ve eğitim için alternatif kullanımı ile ilgili yaptığı çalışmada da, katılımcıların sosyal ağların özellikle sosyal ilişki kurma özelliklerine odaklandıklarını ifade etmişlerdir.

Çalışmada ayrıca katılımcıların sosyal ağları sık sık kullandıkları ve kullanımını kolay bulduklarını ortaya çıkarılmıştır. Verilen ifadelerle bakıldığında, sosyal ağların sağladığı erişim kolaylığı sayesinde kullanıcılar arasında çok kullanılan bir araç olduğu, fırsat buldukça bu tür ortamlarda kolayca gezinebildikleri, kullanımı konusunda da bilgisayarı çok fazla bilmeyen kişilerin hatta eğitim seviyesi düşük kişilerin dahi dil bakımından ya da görsellik bakımından kolayca kullanabilecekleri yönünde olmuştur. Benzer şekilde Tınmaz ve Çağiltay (2012)'in çalışmada da katılımcılar sosyal ağın arama özelliği ve içeriği bakımından kullanışlılığından memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal ağ kullanımının geleneksel öğrenme yöntemlerini değiştirip değiştirmemesi ile ilgili olarak, öğretmen ve öğretim elemanlarının çoğunluğu, sosyal ağların kullanımının geleneksel öğrenme yöntemlerini değiştirdiğini ifade ederken, daha az bir kısım ise kısmen değiştirdiği ve pek değiştirmedikleri yönünde görüş bildirilmiştir. Çoğunluğun verdiği görüşler ışığında, sosyal ağların kullanımının eğitimde çeşitlilik ve yenilikler sağladığı şeklinde ifade edilebilir. Ayrıca, öğrenci ve öğretim elemanları açısından da bu tür ortamların bilgiye erişim, kaynak paylaşımı ve iletişim kolaylığı sağlaması, e-öğrenme imkânlarının artışı, tartışma ortamlarının varlığı eğitim ortamlarına da yansımıştır. Kullanıcılar da sıkça kullandıkları bu ortamları eğitim ortamına da entegre ederek, geleneksel öğretimin yenilenmesini sağlamışlardır. Sosyal ağların geleneksel öğretime etkisi konusunda Togay, Akdur, Yetişken ve Bilici (2013), sosyal ağlar ile eğitim süreçlerinin desteklenmesinin, eğitim-öğretim açısından öğrenci öğrenmelerinde etkili olduğunu, öğrenme süreçlerini kolaylaştırdığını ve eğitim süreçlerini yenileyerek geliştirdiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmen ve öğretim elemanı olarak görev yapan katılımcılar, sosyal ağların öğretmen açısından öğrenciler ile etkileşim, öğrenci takibi, meslektaşlar ile haberleşme, kolay bilgi edinme, derslere materyal desteği gibi konularda fayda sağladığını ifade etmişlerdir. Her alanda olduğu gibi sosyal ağ ortamlarının öğretmenlere de birçok açıdan da fayda sağladığı, özellikle de mesleki kullanım konusunda büyük yararının olduğu görülmektedir. Sosyal ağların öğretmen açısından önemi ile ilgili olarak Köşkeroğlu-Büyükimdat, Albayrak, Uğur-Erdoğmuş, Yıldırım, Eryol ve Ataman (2011)'in çalışmalarında öğretmen adaylarının bir tür sosyal ağ çeşidi olan facebook'un mesleki gelişimlerinde özellikle iletişim, paylaşım ve sosyalleşmedeki sağladığı yararlar, bu tür sosyal ağların mesleki gelişim aracı olarak kullanılmasında önemli bir katkı oluşturduğu şeklinde ifade edilmiştir. Tonbuloğlu ve İşman (2014), sosyal ağların öğretmenler açısından bilgiye ulaşma, bilgiyi paylaşma, kişilere erişim ve etkileşim imkânlarını sağlaması nedeniyle olumlu olarak kullanılabileceğini vurgulamışlardır. Sosyal ağların öğrenci açısından eğitim amaçlı kullanılmasına ilişkin, bilgi edinme, öğretmen ile kolay etkileşim, kaynak paylaşımı, haberleşme gibi konularda yarar sağladığı ifade edilirken, üç katılımcı tarafından da sosyal ağların öğrenci açısından uygun kullanılmadığı şeklinde ifade edilmiştir. Genel olarak bakıldığında sosyal ağların öğrenci açısından eğitim amaçlı olarak kullanımının çok fazla katkısının olduğu görülmektedir. Yuen ve Yuen (2008), sosyal ağların eğitimde öğrenciler açısından oldukça önemli olduğunu, dijital medya paylaşımı, okul hakkında duyuruların takibi, sınıf arkadaşları ile iletişim kurma, kaynak ve materyal paylaşımı, ödev takibi yapma, işbirlikçi öğrenme fırsatları sunma gibi birçok katkısının olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu tür etkileşim ortamlarının bilgi edinme, kaynak paylaşımı ve haberleşmenin yanı sıra öğretmen veya öğretim elemanı ile kolay etkileşim sağlaması öğrenci açısından büyük yarar olarak görülmektedir (Baran, 2010; Keleş ve Demirel, 2011). Çalışmada ayrıca uygun kullanılmama konusu ile ilgili olarak ta bazı zamanlar bazı öğrencilerin bu tür ortamlarda gereksiz işlerle ilgilenerken zamanlarını boşa harcamaları ya da oyun ve sohbet amacıyla kullanmalarından kaynaklandığı şeklinde görüş bildirilmiştir. Sosyal ağların bu tür olumsuzlukları ile ilgili olarak, Çoklar (2012) öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışmasında öğrenciler, Facebook sosyal ağ sitesinin, lüzumsuz bilgiye erişim, kontrol mekanizma problemleri ve eğlence ile çok fazla iç içe olması nedeniyle eğitim açısında olumsuzluklara neden olabilmemesinin yanında bilginin yayılmasında ilgiyi ve motivasyonu canlı tutarak, etkili bir etkileşim sunması nedeniyle olumlu bir iletişim ağı olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmada sosyal ağların eğitim amaçlı olarak kullanımının öğretim sürecine katkısı açısından yine bilgi ve kaynak paylaşımı, zaman kazandırma, haberleşme sağlama, bilgiye kolay erişim gibi özelliklerin ifade edildiği görülmektedir. Bu tür etkinliklerin

kaynak çeşitliliği sağlayarak öğretim sürecini zenginleştirdiği ve bilgiye kolay ve hızlı erişim sağlama açısından da öğretim sürecini daha da aktifleştirdiği şeklinde ifade edilebilir. Öztürk (2011), üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, sosyal paylaşım sitelerinin üniversite eğitimine entegre edilmesinin bir gereklilik olduğunu eğitsel bağlamda kullanımının iletişim, işbirliği ve kaynak/materyal paylaşımı konusunda yararlı olacağı görüşünün savunulduğunu ifade etmiştir. Mazman (2009), sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı ile ilgili olarak, etkili iletişim sağlama, bir arada çalışabilme, farklı görüş ve fikirler çerçevesinde ortak ürünler oluşturma amacıyla işbirlikçi öğrenim sağlama, kaynaklara erişim ve materyal paylaşımı gibi konularda sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımının önemi vurgulamıştır.

Öğretmen ve öğretim elemanları, sosyal ağların kişisel açıdan olumsuzluklarına yönelik, özel hayatın çok fazla deşifre edilmesi, güvenlik açısından riskli olabilmesi, sahte hesapların varlığı, boşa zaman harcaması, istenmeyen yorum ve durumlarla karşılaşabilme, gelişimde olumsuzluklar gibi konularda sıkıntılar yaşanabileceğini ifade etmişlerdir. Elde edilen görüşlere de bakıldığında günümüzde sosyal ağların kullanımında kullanıcıların bilinçli olmadıkları, güvenlik ayarlarını doğru yapılandırmadıkları, özel hayatlarına ilişkin çok fazla bilgi, resim, düşünce vs. paylaştıkları, zamanlarını dikkatli kullanmadıkları, bu sebeple çeşitli olumsuzluklarla karşılaşabilecekleri vurgulanmıştır (Öztürk ve Akgün, 2012; Öztürk, 2011). Mahajan (2009), sosyal ağların güvenli kullanımına yönelik, iletişim esnasında gerekli tedbirleri alarak bu tür ortamlardaki görüşmelerde diğer kişilerin kimliklerinin kontrol edilmesi gerektiği ve fotoğraflarımızı içeren gizli bilgilerimizi çok fazla açığa çıkarmamak gerektiğini vurgulamıştır. Sosyal ağların eğitsel açıdan olumsuzluklarına bakıldığında, sosyal ağlarda amaçsız zaman geçirme, bilginin doğruluğunun kesin olmayışı, emek vermeden bilgiyi sahiplenme, uygunsuz davranışlarda bulunma, öğrencilerin yanlış yargılarının yanı sıra üç katılımcıda olumsuz yönlerinin olmadığı görüşünü bildirmişlerdir. Eğitsel açıdan yaşanabilecek olumsuzluklarla ilgili olarak Tonbuloğlu ve İşman (2014)'ın çalışmalarında görüşülen öğretmenler, sosyal ağ kullanımının gereksiz zaman kaybı yaratması ve bu tür sanal ortamlarda çok fazla bilgi kirliliğinin varlığı sosyal ağların olumsuz yanları olarak ifade etmişlerdir. Paul, Baker ve Cochran (2012), sosyal ağların eğitsel açıdan olumsuzluklarına karşın, eğitimcilerin ders amaçları dışında, derslerde telefonların veya bilgisayarların kullanılmaması konusunda zorunlu politikalar geliştirmeleri ve daha uygun kullanım için çalıştaylar, seminerler düzenlemeleri ve bu tür araçları öğrencilerine tanıtmaları ve bu alan da eğitimler verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Öğretmen ve öğretim elemanları sosyal ağların öğretim sürecini daha etkili hale getirmesine yönelik olarak, etik kurallar konulması, daha etkin bilgi paylaşımının yapılması, uygun kullanıma yönelik eğitim verilmesi, sosyal ağlar üzerinden ders anlatımının yapılması, sosyal ağlar üzerinde proje yönetimi ve grup çalışmalarına daha yoğunluk verilmesi, ek yazılımların entegre edilmesi, kurum tarafından eğitim amaçlı yeni ve özel bir sosyal ağ yazılımının oluşturulması ve uzaktan eğitim uygulamaları ile daha çok bağlantılı olunması gerektiğine ilişkin görüş bildirmişlerdir. Peter (2015), tez çalışmasında yer alan üniversite öğrencilerinin sosyal ağ bağımlısı olduğunu, bu sebeple sosyal ağ ortamlarının eğitime entegre edilmesi gerektiğini, öğrencilerin akademik başarılarını arttırmak ve akademik başarılarına engel olmamak için sosyal ağ sitelerinin genişletilmesi ve eğitim amaçlı yeni sayfalar oluşturulması gerektiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Otrar ve Arçın (2014), çalışmalarında bu tür sanal ortamların eğitim sürecinde kullanımının yararlı olduğu ve kullanımı konusunda da bilinçlenilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Çalışmada öğretmenlerin sosyal ağları, bir eğitim araç olarak eğitim öğretim süreçlerinde etkin bir şekilde kullanmalarının gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin bu tür ortamlarda karşılaşılabilecek riskler ve alınabilecek önlemler konusunda öğrencilerini bilinçlendirmeleri, ailelerinde sosyal ağ ortamlarının öğrencilerin hayatlarını olumsuz etkilememesi amacıyla evde internet başında geçirdikleri zamanı ve neler yaptıklarını kontrol etmeleri gerektiği konusunu vurgulamışlardır.

Öğretmen ve öğretim elemanları sosyal ağların geleceğine ilişkin olarak ta genellikle olumlu görüş bildirmişlerdir. Çoğunluk gelişiminin devam edeceğini, çok daha fazla kitle tarafından kullanılacağını, eğitim-öğretim ile daha fazla bütünleşeceğini ifade etmiştir. Bazı katılımcılar da verilecek olan eğitimler ile sosyal ağların daha etkili kullanılacağını vurgulamıştır. Bunların yanı sıra bazı katılımcılar ise gelişiminin sosyallik anlamında, bilginin değerinin bilinmesi anlamında, sanal dünyanın riskleri anlamında kötüye gideceğini vurgulamışlardır. Gelişimin devam edeceği bulgusuna benzer şekilde Kert ve Kert (2010), sosyal ağların geleceğine ilişkin olarak ilginin azalmayacağını, gelişiminin devam edeceğini ve yenilikler ile daha da uygulanabilir olacağını vurgulamışlardır.

Öğretmen ve öğretim elemanlarının görüşleri ve alan yazında gerçekleştirilmiş olan çalışmalar neticesinde öğrenciler, öğretmenler ve akademisyenlerin sosyal ağları eğitimde daha etkili ve verimli kullanmaları açısından aşağıdaki öneriler verilebilir.

- Öğretmen ve öğretim elemanlarının, sosyal ağların eğitim ve öğretimde daha faydalı ve daha doğru bir biçimde kullanılması için öncelikle öğrencilerine bu konuda seminerler ve eğitimler vermeleri gerekebilir.

- Öğretmen ve öğretim elemanlarına, sosyal ağların eğitimde daha faydalı, güvenilir ve etik (gizlilik, fikri mülkiyet, doğruluk, erişim) açıdan kullanımı konusunda öğrencilerini bilinçlendirmeleri için seçmeli dersler açmaları önerilebilir.
- Kurumların, öğrenciler ile etkileşim sağlamaları için eğitim içerikli sosyal ağ yazılımları geliştirmeleri ya da var olan sosyal ağ ortamlarına eğitim amaçlı yeni sayfalar eklemeleri ve öğrencilere kullanımı konusunda teşvik edici rol üstlenmeleri gerekebilir.
- Öğretmen ve öğretim elemanları sosyal ağ üzerinden öğrencilere daha fazla ödev, proje, sosyal sorumluluk vererek, öğrencileri hem grup çalışmasına hem de sosyal ağların daha çok eğitim amaçlı kullanımına yönlendirmeleri önerilebilir.
- Öğretmen ve öğretim elemanları öğrencileri sosyal ağlarda sadece yazılı iletişim yerine zaman zaman görsel iletişime yönlendirerek sosyalleşmelerini ve gerçek kimlikleri ile davranmalarını sağlayabilirler.
- Öğretmen ve öğretim elemanlarının, sosyal ağlarda zamanın verimli kullanımı ve şahsi bilgilerinin paylaşım düzeyleri konusunda, öğrencileri bilgilendirmeleri ve yönlendirmeleri gerekebilir.
- Ayrıca gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik olarak sosyal ağların eğitim hayatındaki önemine ilişkin daha genellenebilir sonuçlar elde etmek için bu çalışmanın örnekleminin daha da genişletilerek hem nicel hem de nitel verilerle desteklenmesine yönelik uygulamaların yapılması araştırmacılara önerilebilir.

KAYNAKÇA

Acar, S. ve Yenmiş, A. (2014). Eğitimde Sosyal Ağların Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Facebook Örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, BÜROKON Özel Sayısı.

Ajjan, H. & Hartshorne, R. (2008). Investigating Faculty Decisions To Adopt Web 2.0 Technologies: Theory And Empirical Tests. *The Internet and Higher Education*, 11(2), 71–80.

Akıncı-Vural, Z. B. ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yaşar University*, 20(5), 3348-3382.

Al-Rahmi, W. M. & Othman, M. S. (2014). The Impact Of Social Media Use On Academic Performance Among University Students: A Pilot Study. *Journal Of Information Systems Research And Innovation*. ISSN: 2289-1358.

Baran, B. (2010). Facebook As A Formal Instructional Environment. *British Journal of Educational Technology, Vol 41*, No 6, E146–E149.

Baran, B. ve Ata, F. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Web 2.0 Teknolojileri Kullanma Durumları, Beceri Düzeyleri ve Eğitsel Olarak Faydalanma Durumları. *Eğitim ve Bilim, Cilt 38*, Sayı 169.

Barnes, J. A. (1954). Class And Committee In A Norwegian Island Parish. *Human Relations, 7*, 39-58.

Bilen, K., Ercan, O. ve Gülmez, T. (2014). Sosyal Ağların Kullanım Amacı ve Benimsenme Süreci; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:3*, Sayı:1 Makale No: 11 ISSN: 2146-9199.

Cheung M. K. C., Chiu, P. Y. & Lee, M. K. O. (2011). Online Social Networks: Why Do Students Use Facebook? *Computers In Human Behavior, 27*, 1337–1343.

Cheung, C. M. K. & Lee, M. K. O. (2010). A Theoretical Model Of Intentional Social Action In Online Social Networks. *Decision Support Systems, 49*, 24–30.

Coklar, A. N. (2012). Evaluations of Students on Facebook as an Educational Environment. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, April 2012, 3(2).

Dupin-Bryant, P. A. (2012). Faculty Perceptions Of Pedagogical Benefits Of Web 2.0 Technologies And Variables Related To Adoption. *Issues in Information Systems, Volume 13*, Issue 1, pp. 258-263.

Dursun, Ö. Ö. ve Çuhadar, C. (2015) Sosyal Ağ Kullanıcılarının Bilişsel Kapılma Düzeyleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(1)*, 241-253.

Ekici, M. ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal Ağların Eğitim Bağlamında Kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5/2*, 156-167.

Ellison, N. B. (2008). Introduction: Reshaping Campus Communication And Community Through Social Network Sites. *Student And Information Technology. ECAR Research Study 8*.

Flad, K. (2010). The Influence of Social Networking Participation on Student Academic Performance Across Gender Lines. *Counselor Education Master's Theses*.

Gentile, B., Twenge, J. M., Freeman, E. C. & Keith Campbell, W. (2012). The Effect Of Social Networking Websites On Positive Self-Views: An Experimental Investigation. *Computers In Human Behavior, 28*, 1929–1933.

Gupta, C. P., Singh, B. & Marwaha, T. (2013). Relationship between Social Media and Academic Performance in Distance Education. *Universal Journal of Educational Research*, 1(3): 185-190.

Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, R. O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. XV. Türkiye'de İnternet Konferansı, İstanbul, Türkiye.

Jones, N., Blackey, H., Fitzgibbon, K. & Chew, E. (2010). Get out of MySpace! *Computers and Education*, 54, 776–782.

Kabilan, M. K., Ahmad, N. & Abidin, M. J. Z. (2010). Facebook: An Online Environment For Learning Of English In Institutions Of Higher Education? *Internet and Higher Education*, 13, 179–187.

Karal, H. ve Kokoç, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, Vol.1, No.3, 251-263.

Keleş, E. ve Demirel, P. (2011). Bir Sosyal Ağ Olarak Facebook'un Formal Eğitimde Kullanımı. *5th International Computer and Instructional Technologies Symposium*, 22-24 September, Fırat University, Elazığ.

Kert, S. B. & Kert, A. (2010). The Usage Potential of Social Network Sites for Educational Purposes. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 486-507.

Kolek, E. A. & Saunders, D. (2008). Online Disclosure: An Empirical Examination Of Undergraduate Facebook Profiles. *NASPA Journal*, 45(1), 1–25

Köşkeroğlu Büyükimdat, M., Albayrak, D., Uğur Erdoğan, F., Yıldırım, S., Eryol, G. ve Ataman, Y. E. (2011). Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanımları ve Facebook'un Mesleki Gelişimlerdeki Yeri Konusundaki Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, Özel Sayı, Sayfa 119-134.

Lavy, V. & Sand, E. (2014). The Effect of Social Networks on Student's Academic and Non-Cognitive Behavioral Outcomes: Evidence from Conditional Random Assignment of Friends in School. *Conference in the Chinese University of Hong Kong and at the Economic Workshop in IDC*.

Mahajan, P. (2009). Use Of Social Networking In A Linguistically And Culturally Rich India. *The International Information and Library*, 41, 129-136.

Mazman, S. G. (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mazman, S. G. & Koçak-Usluel, Y. (2011). Gender Differences In Using Social Networks. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, Vol.10, 2.

Munoz, C. L. & Towner, T. L. (2009). Opening Facebook: How to Use Facebook in the College Classroom. *Society For Information Technology And Teacher Education Conference In Charleston, South Carolina*.

Otrar, M. ve Argın, F. S. (2014). Öğrencilerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının Kullanım Alışkanlıkları Bağlamında İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:3, Sayı:3 Makale No: 01 ISSN: 2146-9199*.

Özata, Z. (2013). Sosyal Medya. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını*. ISBN:978-975-06-1540-5.

Özgür, H. (2013). Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (DÜSBED) ISSN: 1308-6219*.

Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M. ve Baysal, N. (2012). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği. *e-Journal of New World Sciences Academy Volume: 7, Number: 2, Article Number: 1C0516, ISSN:1306-3111*.

Öztürk, M. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Amaçları ve Eğitimde Kullanımıyla İlgili Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.

Öztürk, M. ve Akgün, Ö. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Amaçları ve Bu Sitelerin Eğitimlerinde Kullanılması ile İlgili Görüşleri. *Sakarya University Journal of Education, 2/3, ss. 49-67*.

Pasek, J., More E. & Hargittai, E. (2009). Facebook and Academic Performance: Reconciling A Media Sensation With Data. *Peer-Reviewed Journal On The Internet, 14(5), 3-20*.

Paul, J. A, Baker, H. M. & Cochran, J. D. (2012). Effect Of Online Social Networking On Student Academic Performance. *Computers in Human Behavior, 28, 2117-2127*.

Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A. & Calvert, S. L. (2009). College Students' Social Networking Experiences On Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology, 30(3), 227-238*.

Peter, O. (2015). Social Media and Academic Performance Of Students In University Of Lagos. *Being A Research Project Submitted To The Department Of Educational Administration, Faculty Of Education, University Of Lagos*.

Salvation, M. & Adzharuddin, N. A. (2014). The Influence of Social Network Sites (SNS) upon Academic Performance of Malaysian Students. *International Journal of Humanities and Social Science Vol. 4, No. 10(1)*.

Selwyn, N. (2007). Web 2.0 Applications As Alternative Environments For Informal Learning-A Critical Review. *Paper Presented At The OECD-KERIS*

Expert Meeting. Alternative Learning Environments In Practice: Using ICT To Change Impact And Outcomes.

Skiera, B., Hinz, O. & Spann, M. (2015). Social Media and Academic Performance: Does the Intensity of Facebook Activity Relate to Good Grades? *Social Media and Academic Performance*, sbr 67, Page 54-72.

Tamayo, J. D. & Cruz, G. S. (2014). The Relationship of Social Media with the Academic Performance of Bachelor of Science in Information Technology Students of Centro Escolar University-Malolos. *International Journal of Scientific and Research Publications*, Volume 4, Issue 5, 1 ISSN 2250-3153.

Thuseethan, S. & Kuhanesan, S. (2014). Influence of Facebook in Academic Performance of Sri Lankan University Students. *Global Journal of Computer Science and Technology*, 14(4).

Tınmaz, H. & Çağiltay, K. (2012). Social Networking Website Analyses: Usable And Instructional Facebook. *Educational Sciences and Practice*, 11(21), 69-82.

Tiryakioğlu, F. ve Erzurum, F. (2011). Bir Eğitim Aracı Olarak Ağların Kullanımı. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 27-29 April, 2011 Antalya-Turkey.

Togay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C. ve Bilici, A. (2013). Eğitim Süreçlerinde Sosyal Ağların Kullanımı: Bir MYO Deneyimi. *Akademik Bilişim Konferansı*, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Tonbuloğlu, İ. ve İşman, A. (2014). Öğretmenlerin Sosyal Ağları Kullanım Profillerinin İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yuen, S. & Yuen, P. (2008). Social Networks In Education. In G. Richards, *In Proceedings Of World Conference On Elearning In Corporate, Government, Healthcare, And Higher Education*, pp. 1408-1412.